

Nr 44.

Av herr **Carlström m. fl.**, *angående åtgärder till begränsning av avsättningen inom landet utav margarin och fettemulsioner.*

Vårt lands jordbruk såväl som jordbruket i världen för övrigt lider allt fortfarande under krisens hårda tryck, och fastän under senare år från statsmakternas sida vidtagits en del åtgärder för att mildra de svårigheter, vari jordbruksbefolkningen kommit på grund av det sjunkande prisläget på produkterna, så är ändock situationen ganska allvarlig för moder-näringsens utöfning, och huruvida man kan hoppas på en snar förbättring av läget, är ovisst. Tyvärr kan man för en lång tid framöver befara en ihållande lågkonjunktur för jordbruksprodukter.

Detta föga hoppgivande perspektiv för framtiden verkar så mycket mer nedslående som man nu från många håll tyckes mena, att ännu flera av landets innebyggare måste söka sin bärgning vid jorden. Den rådande bristen på arbete inom andra produktionsområden måste slutligen leda till att människorna tvingas ut till landsbygden, resonerar man, ty där finns både arbete och försörjning om blott staten ser till att jord upplåtes och startkapital ställes till förfogande för den, som har lust att »utvandra».

Detta resonemang har emellertid två sidor. Å ena sidan är det visserligen sant att det »finnes rum» vid jordbruket för ännu många fler om man vill gå in för ökad jordstyckning och brytning av ny mark. Men å andra sidan blir frågan den: ger jorden den bärgning och inkomst som kräves för att människorna skola kunna hålla sig kvar vid densamma? Vi få nämligen inte glömma, att problemet nybildning av jordbruk nu är ett helt annat än det var på den tid, då egnahemsrörelsen började här i landet. Ty fastän priset på jordbruksprodukter då var föga lägre än nu, så voro kostnaderna då för anskaffande av ett småbruk knappast hälften så stora som för närvarande. Och därtill kommer, att de förnödenheter av skilda slag, som jordbrukaren har att tillbyta sig från andra produktionsområden i och för uppehållande av driften och de dagliga behoven, nu ställa sig betydligt dyrare än då. Så länge det nuvarande ojämna inkomstläget mellan jordbruk och annan verksamhet råder, är det praktiskt taget hopplöst att tänka sig en utveckling av jordbruksnäringen med flera människor inrollerade i denna. Måste ändock sådana vägar beträdas, peka de omutligen mer och mer mot »självhushållet» både för landets livsmedelsförsörjning och för den mindre jordbrukaren. D. v. s. landet självt måste för det första tillgodose sitt konsumtionsbehov av egen produktion så långt den räcker, med utestängande av nedtryckande konkurrens utifrån och in-

skränkningen i användningen av surrogat av ena eller andra slaget, och för det andra torde jordbruksnäringens utövare få vidkännas en ej obetydlig inskränkning i nu gängse livsföring efter penningshushållningens metoder. Det råder ju nämligen överflöd på livsmedel i världen, vadan världshushållet ingalunda kräver en utökad jordbruksverksamhet. Det är endast bristen på arbetstillfällen på andra områden, som nu tvingar oss att kvarhålla och utöka jordbruksbefolkningen. Vi måste klargöra för oss detta faktum med öppna ögon utan omsvep och »romantik».

Ingen skulle för ett par årtionden sedan tänkt sig en sådan utveckling av försörjningsproblemet. Men man må kalla den olycklig eller ej, nu ha vi att inrätta oss efter densamma. Svagår och vissa oförutsedda förhållanden kunna väl i någon mån förändra det rådande läget med överproduktion av livsmedel i världen, men efter allt att döma komma de före kriget rådande förhållandena näppeligen att återuppstå. Vi måste anpassa oss i enlighet därefter.

En obetingat nödvändig utkomstgren för jordbrukarna, och i särskilt hög grad för de mindre av dem, är mjölkproduktionen. Kan ej denna produktion bedrivas med rimlig avkastning, så torde det vara utsiktslöst att bevara eller utvidga småbrukdriften. På detta område ha ju också statsmakterna under senare åren lyckats åvägabringa ett verksamt stöd, vilket med tacksamhet erkännes av jordbrukets folk. Emellertid är det att befara, att de åtgärder, som nu igångsatts, ej skola visa sig tillräckliga att för längre tid framöver trygga mjölkproduktionen i landet. Exportmöjligheterna för smör synas för var dag bli allt mindre och mindre, och om margarinproduktionen fortfarande skall behålla sin ställning här i landet, är det fara värt att vi rätt snart ånyo ha att räkna med ett smörpris, som blir ruinerande för produktionen. Genom ett lämpligt tillbakahållande av margarinförbrukningen skulle plats kunna beredas inom landet för en smörkonsumtion, som vore tillräckligt stor att tillåta jordbrukarna uppehålla och i någon mån även utöka denna del av jordbruksdriften med bärigt resultat. Givetvis gäller det även på detta område att tillse, att produktionen ej finge svälla ut över en viss gräns med tillbakaträngande av andra jämsides med mjölkhanteringen lämpade produktionsavsnitt. Men genom att även på kraftfoderimportens område avväga en förnuftig användning av utländskt kraftfoder skulle det ej erbjuda oöverkomliga svårigheter att hålla mjölkproduktionen inom lämpliga gränser.

Redan vid 1932 års riksdag väcktes det motioner i samband med det då framlagda förslaget om reviderad margarinlagstiftning — om utredning angående möjligheten av margarinförbrukningens begränsning inom landet. Jordbruksutskottet, som då hade att handlägga ärendet, tillstyrkte ävenledes en utredning och uttalade sig därvid på följande sätt: »Utskottet får på grund av vad som sålunda anförts förorda, att riksdagen ville hos Kungl. Maj:t anhålla om utredning angående förutsättningarna för samt verk-

ningarna av att genom skärpta bestämmelser på förevarande lagstiftningsområde eller i annan ordning begränsa avsättningen inom landet av margarin och fettemulsioner, därvid frågorna angående färgning av fettemulsioner och förbud mot dylika varors marknadsförande böra upptagas till särskild prövning.» Andra kammaren biföll ävenledes utskottets hemställan, men frågan föll på första kammarens avslag.

Vid föregående års riksdag återupptogs frågan i motion nr 52 i andra kammaren. Motionen behandlades av sammansatta bevillnings- och jordbruksutskottet i samband med mjölkreglerings- och accisfrågorna. I nämnda utskotts motivering i sitt utlåtande nr 3 heter det i fråga om denna sak följande: »Enligt utskottets uppfattning torde måhända det nu föreslagna ingripandet gentemot margarintillverkningen icke vara tillfyllest för tillgodo-seende av mjölkproducenternas intressen. I den mån utvecklingen därtill föranleder torde Kungl. Maj:t böra i anslutning till vad i motionen II: 52 anförts, till prövning upptaga hela spörsmålet om margarintillverkningens ställning och dess framtida andel av vår fettvaruförsörjning.»

Såsom av detta från utskottets sida enhälligt gjorda och av riksdagen godkända uttalande framgår, synes man numera från alla håll vara tämligen enig om, att om situationen det kräver, en utredning av detta slag bör komma till stånd. Vi förmena, att en sådan situation nu verkligen föreligger. Och vi tro, att spörsmålet är av brådskande natur. Det kan ligga allvarlig fara i ytterligare dröjsmål.

På grund av vad vi sålunda anført hemställa vi,

att riksdagen må i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville föranstalta om skyndsamt utredning angående förutsättningarna för samt verkningarna av att genom skärpta bestämmelser på margarinlagstiftningens område eller i annan ordning begränsa avsättningen inom landet av margarin och fettemulsioner samt vidtaga de åtgärder, som av utredningen må föranledas.

Stockholm den 16 januari 1934.

Oscar Carlström.

C. O. Johanson,
Huskvarna.

G. Malmqvist.

